

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΟΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ – ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΑΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Τιμώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,
Προσφιλέστατα τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Ἐορτάζει σήμερον ἡ Ἁγία Ἐκκλησία τὴν κατὰ σάρκα Γέννησιν τοῦ προαιωνίου Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τὸ «ξένον καὶ παράδοξον» μυστήριον, τὸ «ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ τῶν γενεῶν» (Κολ. α', 26). Ἐν Χριστῷ ἀποκαλύπτεται ὀριστικῶς ἡ ἀλήθεια περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς θεολογικώτατα ἐξηγεῖ ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας: «Ἄνθρωποι μὲν κατὰ φύσιν ἡμεῖς, αὐτὸς δὲ εἰς τὸ παρά φύσιν διὰ φιλανθρωπίαν καταδραμών, γέγονεν ἄνθρωπος. Δοῦλοι Θεοῦ κατὰ φύσιν ἡμεῖς ὡς ποιήματα· δοῦλος ἐχρημάτισε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ παρά φύσιν ἐνεχθεῖς, ὅτε γέγονεν ἄνθρωπος. Ἀλλά καὶ τὸ ἐναντίον, Θεὸς κατ' οὐσίαν αὐτός· θεοὶ καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ παρά φύσιν ἀναβαίνοντες διὰ τὴν χάριν· ἄνθρωποι γάρ· Υἱὸς κατὰ φύσιν αὐτός· υἱοὶ καὶ ἡμεῖς κατὰ θέσιν, ὡς εἰς ἀδελφότητα τὴν πρὸς αὐτὸν κεκλημένον»¹.

«Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰωάν. η', 32). Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι «ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰωάν. ιδ' 6), εἶναι ὁ ἐλευθερωτὴς τοῦ ἀνθρώπου «ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἀλλοτρίου». Δέν ὑπάρχει ζωὴ καὶ ἐλευθερία χωρὶς τὴν Ἀλήθειαν ἢ ἐκτὸς τῆς Ἀληθείας. Τὸ νὰ δίδωμεν εἰς τὴν ζωὴν μας ὅ,τι νόημα ἐπιθυμοῦμεν δέν εἶναι ἐλευθερία, ἀλλὰ ἡ σύγχρονος ἐκδοχὴ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, ὁ αὐτοεγκλεισμός τοῦ ἀνθρώπου εἰς μίαν αὐτάρκη καὶ αὐτάρεσκον αὐτονομίαν, χωρὶς αἰσθητήριον διὰ τὴν ἀλήθειαν ὡς σχέσιν μέ τὸν Θεόν καὶ μέ τὸν συνάνθρωπον. Τὰ Χριστούγεννα εἶναι καιρὸς αὐτογνωσίας, κατανοήσεως τῆς διαφορᾶς μεταξύ «Θεανθρώπου» καὶ «ἀνθρωποθεοῦ», συνειδητοποιήσεως τῆς σωτηριώδους χριστιανικῆς διδασκαλίας: «Οὐκ ἄνθρωπον ἀποθεωθέντα λέγομεν, ἀλλὰ Θεὸν ἐνανθρωπήσαντα»².

Τὸ εὐάγγελον μήνυμα τῶν Χριστουγέννων συνηχεῖ ἐφέτος μέ τὰ τύμπανα τοῦ πολέμου καὶ τὴν κλαγγὴν τῶν ὅπλων εἰς τὴν Οὐκρανίαν, ἡ ὁποία ὑφίσταται τὰς δεινάς συνεπειὰς μιᾶς ἰταμῆς καὶ ἀδίκου εἰσβολῆς. Ὅλοι οἱ πόλεμοι εἶναι δι' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς ἀδελφοκτόνοι καὶ ἐμφύλιοι, εἶναι, ὡς διεκήρυξεν ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς

¹ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, *Ἡ Βίβλος τῶν Θεσαυρῶν περὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου Τριάδος*, PG 75, 561.

² Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Ἐκδόσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*, PG 94, 988.

Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, «ἀπόρροια τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ κακοῦ καί τῆς ἁμαρτίας»³. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Οὐκρανίας ἰσχύουν προσέτι τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ περὶ τῶν συγχρόνων αὐτῷ αἱματηρῶν συγκρούσεων εἰς τὴν Θεσσαλονίκην μεταξύ Ὁρθοδόξων, «κοινήν πλουτούντων μητέρα τὴν ἱεράν Ἐκκλησίαν καί τὴν εὐσέβειαν, ἧς ἀρχηγός καί τελειωτής Χριστός ὁ τοῦ Θεοῦ γνήσιος Υἱός, ὅς ἡμῶν οὐ Θεός μόνον, ἀλλὰ καί ἀδελφός εὐδόκησεν εἶναι, καί Πατήρ»⁴.

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ἐτελέσθη ἡ «ἀνακεφαλαίωσις» τῶν πάντων, ἡ ἀνάδειξις τῆς ἐνότητος τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καί τῆς ἱερότητος τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, ἡ διάνοιξις τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν», καί ἀπεκαλύφθη ἡ εἰρήνη «ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν» (Φιλ. δ', 7). Ὁ Χριστός εἶναι «ἡ εἰρήνη ἡμῶν» (Ἐφεσ. β', 14), καί εἰς Αὐτόν εἶναι ἀφιερωμένος ὁ ἱστορικός καί ἐμβληματικός Ἰερός Ναός τῆς «Ἁγίας Εἰρήνης» εἰς τὴν Πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν μακαρίζει τοὺς «εἰρηνοποιούς», ὅτι «υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται» (Ματθ. ε', 9), προβάλλει τὴν ιδέαν τῆς δικαιοσύνης καί τῆς ἀγάπης ἀκόμη καί πρὸς τοὺς ἐχθρούς. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εὐχεται εἰς τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν «ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης» καί «ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου». «Τὴν σὴν εἰρήνην καί τὴν σὴν ἀγάπην χάρισαι ἡμῖν, Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν· πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν», αἰτούμεθα δοξάζοντες τὸν Δοτῆρα παντός ἀγαθοῦ κατὰ τὴν Λειτουργίαν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι παρελάβομεν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὰ πάντα, ὀφείλομεν, ὡς ἐξόχως εὐεργετηθέντες, νά ἀγωνιζώμεθα διὰ τὴν εἰρήνην περισσότερο ἀπὸ τοὺς λοιπούς ἀνθρώπους, κατὰ τὸ Βιβλικόν: «Παντὶ δέ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ καί ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ» (Λουκ. ιβ', 48). Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, ὅσα, ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτὴν, πράττονται ὑπὸ Χριστιανῶν δέν βαρύνουν τὸν Χριστιανισμόν, ἀλλὰ ἐκείνους οἱ ὅποιοι δροῦν κατὰ παράβασιν τῶν θείων προσταγμάτων.

Ποτέ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ εἰρήνη μεταξύ τῶν λαῶν δέν ὑπῆρξεν αὐτονόητος κατάστασις, ἀλλὰ ἦτο πανταχοῦ καί πάντοτε ἀποτέλεσμα ἐμπνευσμένων πρωτοβουλιῶν, γενναιότητος καί αὐτοθυσίας, ἀντιστάσεως εἰς τὴν βίαν καί ἀπορρίψεως τοῦ πολέμου ὡς μέσου λύσεως διαφορῶν, διαρκῆς ἀγῶν διὰ τὴν δικαιοσύνην καί τὴν προστασίαν τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας. Ἡ συμβολὴ των εἰς τὴν εἰρήνην καί τὴν καταλλαγὴν ἀποτελεῖ πρῶτιστον κριτήριον τῆς ἀξιοπιστίας τῶν θρησκευτῶν. Ἀναμφιβόλως, εἰς τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις ὑπάρχουν κίνητρα ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην, ἀλλὰ καί διὰ τὴν προαγωγὴν καί τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς εἰρήνης τῆς κοινωνίας, διὰ τὴν ὑπέρβασιν τῆς ἐπιθετικότητος εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀτόμων καί τῶν λαῶν. Τό γεγονός αὐτό εἶναι ἰδιαίτερος σημαντικόν εἰς τὴν ἐποχὴν μας, κατὰ τὴν ὁποίαν προβάλλεται ἡ ἄποψις ὅτι ἡ εἰρήνη θά προέλθῃ ὡς ἀποτέλεσμα τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως, τῆς ἀνόδου τοῦ βιοτικῆς ἐπιπέδου, τῆς προόδου τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας, διὰ μέσου τῆς ψηφιακῆς ἐπικοινωνίας καί τοῦ διαδικτύου. Ἔχομεν τὴν βεβαιότητα, ὅτι δέν εἶναι δυνατόν νά υπάρξῃ εἰρήνη τῶν λαῶν καί τῶν πολιτισμῶν, χωρὶς τὴν εἰρήνην τῶν θρησκευτῶν, χωρὶς τὸν διάλογον καί τὴν συνεργασίαν των. Ἡ πίστις εἰς Θεόν ἐνισχύει τὸν ἀγῶνα δι' ἓνα κόσμον εἰρήνης καί δικαιοσύνης, ἀκόμη καί ὅταν ἡ προσπάθεια αὐτὴ εὐρίσκειται ἐνώπιον ἀνυπερβλήτων, κατ' ἀνθρώπον, ἐμποδίων. Πάντως, εἶναι ἀπαράδεκτον, ἐκπρόσωποι θρησκευτῶν νά κηρύσσουν φανατισμόν καί νά ἀναρριπίζουσι τὴν φλόγα τοῦ μίσους.

³ Ἡ ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον, Δ', 1.

⁴ Γρηγορίου Παλαμᾶ, Περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους εἰρήνης, PG 151, 10.

Ἐρώπατοι καί Θεοφιλέστατοι ἀδελφοί καί ἀγαπητά τέκνα,

Χριστός γεννᾶται· δοξάσατε, Χριστός ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε, Χριστός ἐπί γῆς· ὑψώθητε! Στοιχοῦντες τῇ προτροπῇ τοῦ Ἁγίου προκατόχου τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἰς τόν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος Ἐκκλησίας Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ἃς ἐορτάσωμεν τήν γενέθλιον ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου ἐν πνευματικῇ εὐφροσύνῃ, «μή κοσμικῶς, ἀλλ' ὑπερκοσμικῶς», φεύγοντες «πᾶν τό περιττόν καί ὑπέρ τήν χρείαν· καί ταῦτα πεινῶντων ἄλλων καί δεομένων, τῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ τε καί κράματος»⁵. Εὐχόμεθα πρός πάντας ὑμᾶς, κατανυκτικόν καί δοξολογικόν Ἅγιον Δωδεκαήμερον, τό ὁποῖον εἶναι ὄντως πλήρωμα χρόνου καί ἀκτίς τοῦ φωτός τῆς αἰωνιότητος. Εἶθε τό ἐπερχόμενον 2023 νά ἀποδειχθῇ, εὐδοκία καί χάριτι τοῦ δι' ἡμᾶς τοῦς ἀνθρώπους καί διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου, περιόδος εἰρήνης, ἀγάπης καί ἀλληλεγγύης, ἀληθῆς ἐνιαυτός τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου.

Ἐτη πολλά καί εὐλογημένα!

Χριστούγεννα ,βικβ' Β,
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρός Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατά τήν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων, μετὰ τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον.

⁵ Γρηγορίου Θεολόγου, *Εἰς τὰ Θεοφάνια*, εἶπουν *Γενέθλια τοῦ Σωτῆρος*, PG 36, 316.